

Vårt forvokste økonomiske system – alternativer til økonomisk ruin

Hovedtemaet i dette nummeret av Cogito er vårt økonomiske system, et samfunnsområde vi er overbevist om trenger endringer i årtiene fremover. Her får vi følge av Verdens økonomiske forum (WEF) der Klaus Schwab samler verdens rikeste til globale strategimøter. For også de innser at slike endringer er uunngåelige, og for å komme uønskede ideer i forkjøpet, har de klare forestillinger om fremtidens økonomiske modell. Men hvilke endringer trenger vi? I motsetning til Schwabs tanker om Den store omstarten («The Great Reset»), der «ingen vil eie noe», mens noen få likevel vil eie alt, forsøker vi her å belyse alternativer som *ikke* gir de politiske og økonomiske elitene grenseløs makt og dermed bringer flertallet ut i økonomisk ruin.

Som mange av bidragene viser – med intervjuet med Hans Eirik Olav som det andre – er det akutt behov for nye tanker og en ny tenkning som kan formulere det økonomiske livs grunnleggende verdier og oppgaver. Økonomiens oppgave er fremfor alt å gi oss de materielle forutsetninger for at vi kan leve og samtidig sørge for at jorden fortsatt kan levere sine ressurser, noe både Jan Kerr Eckbo og Torodd Lien er inne på i sine artikler. Økonomi som har både med produksjon, konsum, omsetning og forvaltning av ressurser å gjøre, skal også tjene våre grunnleggende materielle behov og garantere for de sjelelige. Økonomien er der for menneskets skyld og ikke omvendt.

Dagens økonomi, der noen få stadig blir usannsynlig rikere, mens de store massene blir stadig fattigere, har også innvirkning på det politiske systemet – for penger er makt! Men man kan ikke lenger tale om demokrati når pekuniær tyngdekraft blir en overordnet faktor og bestemmer alle politiske veivalg. Da går vi baklengs inn i fremtiden. Da uthules selve valgssystemet og degenerer til et instrument for status quo, i elitenes favør. Vi nærmer oss punktet som satirikeren Kurt Tucholsky spissformulerte: «Dersom valgene virkelig ville endre noe, da ville de bli forbudt.»

Det økonomiske liv er også broderlighetens område; for det vi produserer i et samfunn med arbeidsdeling, er sjelden bare for oss selv, men for våre medmennesker. Det er heller ikke noen nødvendig motsetning mellom at all vår innsats er rettet mot andres behov, og at vi kanskje likevel gjør det vi liker aller best og

er best på. Nettopp her – på den enkeltes spesielle felt – gjør vi sannsynligvis den aller beste innsatsen og frembringer de aller beste produktene til glede for andre. Både Dag Hauffens og Trude Malthes Thomassens artikkel «Et nytt samfunnssystem» og Ove Jakobsens om Peter Barnes' ideer peker på dette.

Arbeidsdelingen innebærer at ingen arbeider for seg selv og sine personlige behov, men at alle arbeider for å dekke sine medmenneskers behov. Det er praktisk broderlighet. Og nettopp *det* skaper en fremtidsrettet økonomi. Der dette blir stadig mer forstått og fordypet, kan og bør det bli det grunnleggende motivet for deltagelse i alle produksjonsprosesser, også de kulturelle og kunstneriske skaperprosessene. Lars Thor Smiths kortnovelle-artikkel «Reise i September – veje til en ny forståelse af arbeid» gir nettopp innspill i denne retningen. Økonomiens andre hovedoppgave er derfor å skape meningsfulle arbeidsplasser for vekst og modning, som også formidler opplevelsen av å stå inne i og bidra til en høyere sosial-spirituell sammenheng.

Med utgangspunkt i en slik innsikt blir det en felles menneskehetsoppgave å gestalte et menneskelig og menneskevennlig økonomisk liv som hjelper og støtter den enkelte og menneskehetens streben mot utviklingens høyere, spirituelle mål.

I dette nummeret av Cogito har vi samlet et antall artikler og tekster hvor forfatterne fra mange ulike synsvinkler ønsker å bidra til en slik nytenkning. I den fyldige aktuelt-delen presenterer vi stoff fra skribenter som i dypere forstand skildrer den naturstridige og menneskefiendtlige økonomiske modellen WEF, Klaus Schwab og hans likesinnede propagerer for, og som tross all ytre makt og intense profittbegjær – i historiens forløp er viet kollaps og undergang.

Også denne gang kan leseren se frem til fyldige bokanmeldelser der tidsaktuelle forfattere som Karl Ove Knausgård og Petter Jørgen Omtvedt viser både bakover og fremover i tid til impulser som kan løfte oss ut av det som mer og mer – ofret på pengemaktens alter – fremtrer som vår egen samtids samfunnsruin.

Cogito bygger på en forståelse av de ideelle kreftene i verden – og de er uovervinnelige. Og de vil der de søkes undertrykt, alltid igjen reise seg og bryte igjennom som fugl Fønix av asken. God lesning!

Redaksjonen